

Høringsnotat – Jammerland Bugt Kystnær Havmøllepark (myndigheder)

Notat vedrørende offentlig høring af miljøkonsekvensrapporten for Jammerland Bugt Kystnær Havmøllepark

Energistyrelsen (ENS) og Miljøstyrelsen gennemførte i perioden den 4. april 2024 – 30. maj 2024 en offentlig høring af miljøkonsekvensrapport for Jammerland Bugt Kystnær Havmøllepark af 16. februar 2024, Jammerland Bay Nearshore A/S' ansøgning om etableringstilladelse og et udkast til etableringstilladelse.

Der er i høringsperioden indkommet høringssvar fra 351 personer og foreninger, hertil 12 høringssvar fra offentlige myndigheder. Nærværende notat vedrører bemærkninger fra myndigheder (bemærkninger fra borgere og foreninger er behandlet i et særskilt notat) og vedrører bemærkninger til havdelen af projektet. Miljøstyrelsen har udarbejdet et særskilt høringssvar for landdelen af projektet.

Energistyrelsen har modtaget høringssvar fra følgende myndigheder:

- Søfartsstyrelsen
- Arbejdstilsynet
- Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse
- Slots- og Kulturstyrelsen
- Vikingeskibsmuseet
- Kalundborg Kommune
- Miljøstyrelsen

De spørgsmål og den kritik, som er rejst i høringssvarene, er gengivet i resumé nedenfor og grupperet i overordnede emner. Bygherre har haft mulighed for at kommentere på den faglige kritik, der er rejst i høringssvarene. Under hvert emne har Energistyrelsen afgivet sine bemærkninger til høringssvarene og anført, om høringssvarene har givet anledning til ændringer i forhold til Energistyrelsens afgørelse i sagen.

Følgende emner fremgår af høringssvaret:

- A. Visualisering og landskabelig påvirkning
- B. Turisme og rekreative forhold
- C. Sejladsforhold og flytrafik
- D. Vandkvalitet, miljøfarlige stoffer og forurening
- E. Kulturarv
- F. Øvrige forhold
- G. Ingen bemærkning

Kontor/afdeling
Havvind

Dato
17-12-2024

J nr. 2019-5937

/chvf

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

Niels Bohrs Vej 8
6700 Esbjerg

T: +45 3392 6700
E: ens@ens.dk

www.ens.dk

Høringsnotater er den offentliggjort på Energistyrelsens hjemmeside sammen med den endelige afgørelse i sagen. Energistyrelsen gør opmærksom på, at der ifm. høringen over udkast til etableringstilladelse og miljøkonsekvensrapporten med dertilhørende bilag er indkommet spørgsmål om åben dør-ordningen, statsstøtte, forundersøgelsestilladelse, ejerforhold samt teknisk og finansiell kapacitet. Den offentlige høring har til formål at høre offentligheden om projektets indvirkninger på miljøet i henhold til miljøvurderingsloven, og Energistyrelsen behandler således ikke de pågældende emner nærmere i høringsnotatet. Ved spørgsmål, der ikke vedrører indholdet i miljøkonsekvensrapporten og dertilhørende bilag, kan der rettes henvendelse til Energistyrelsen på mail open-door@ens.dk.

Resumé og vurdering af hørings svar

Vurdering af indkomne bemærkninger og forslag, opdelt efter emne (tal i parentes henviser til det givne hørings svar).

A. Visualiseringer og landskabelig påvirkning

Resumé	Bygherres bemærkninger	Myndighedens bemærkninger	Konsekvens
<p>Kommunalbestyrelsen i Kalundborg Kommune mener, at VVM-redegørelsen fremhæver væsentlige miljøpåvirkninger, som ikke skal tilsidesættes. Visuel påvirkning er den mest markante miljøpåvirkninger og det er Kommunalbestyrelsens holdning, at vindmøllerne fortsat har en væsentlig negativ påvirkning af landskabet. Dette forhold bekymrer fortsat Kalundborg Kommune i forhold til den rekreative herlighedsværdi af Jammerland Bugts kyststrækninger (B8).</p>	<p>Den faglige vurdering i Miljøkonsekvensrapporten er, at der er en væsentlig (stor eller meget stor) påvirkning af landskabet.</p>	<p>Energistyrelsen er enig i, at projektet har en stor og væsentlig visuel påvirkning. Ved placering af store havvindmøller tæt på kysten kan det ikke undgås, at vindmøllerne vil påvirke de visuelle og landskabelige forhold og dermed også påvirke oplevelsen af kystlandskabet. Projektet her er ansøgt gennem den politisk vedtagne åben dør-ordning for havvindmøller, der netop gav mulighed for, at der etableres havvindmøller tæt på kysten. Der er i den tilhørende lovgivning ikke retningslinjer for, hvornår de visuelle påvirkninger fra et kystnært</p>	<p>Ingen konsekvens for projektet.</p>

	Bygherres bemærkninger	Myndighedens bemærkninger	Konsekvens
		<p>projekt kan karakteriseres som uacceptable.</p> <p>Energistyrelsen vurderer, at det miljøvurderede projekt (240 MW, 16 møller, min. afstand til kysten på 6 km), falder inden for rammerne af, hvad der er givet forundersøgelsestilladelse til, og dermed inden for rammerne af, hvad der kan tillades inden for åben dør-ordningen. Det er således også Energistyrelsen vurdering, at de visuelle effekter ved at gennemføre projektet ikke giver anledning til at afvise projektet af hensyn til de visuelle påvirkninger.</p> <p>I forhold til landskabelige udpegninger på land, så har disse ophæng i planlægningsregler, der alene er gældende på land, hvorfor de ikke kan tillægges vægt i en vurdering af et projekt på havet.</p> <p>Energistyrelsen vurderer, at den visuelle påvirkning, ikke er en</p>	

	Bygherres bemærkninger	Myndighedens bemærkninger	Konsekvens
		<p>påvirkning, der i al væsentlighed er mulig at afværge inden for de politiske rammer for projektet, da det hovedsageligt er afstanden til møllerne, der er årsagen til de visuelle og landskabelige påvirkninger.</p> <p>Det forhold, at der er kyststrækning rundt om projektet, gør det samtidig svært at vælge et opstillingsmønster, der opleves harmoniske overalt på kysten.</p> <p>Der er i tilladelsen til projektet sat vilkår om, at der, om muligt i henhold til Trafikstyrelsens regler, skal installeres styret lysafmærkning, så at afmærkningslys kan slukkes, når der er fly i nærheden. Dette vilkår stilles af hensyn til, at mindske de visuelle påvirkninger fra afmærkningslys.</p>	

B. Turisme og rekreative forhold

Resumé	Bygherres bemærkninger	Myndighedens bemærkninger	Konsekvens
<p>Kommunalbestyrelsen i Kalundborg Kommune er bekymret for vindmølleparkens indvirkning på hhv. Turisme og erhvervslivets udviklingsmuligheder i de kystnære områder. De er særligt bekymret for lyspåvirkning om natten ift. turisme (B8).</p> <p>Kalundborg Kommune ønsker en yderligere drøftelse af turismepåvirkningen ift. de specifikke anvendelser langs kysten, såsom campingpladser, kystturisme og sommerhusudlejning. Der er generelt et ønske om at sikre kommunens attraktive strande som et rekreativt aktiv (B8).</p>	<p>Vurdering af projektets påvirkning af turisme, rekreativ udnyttelse på land samt beskæftigelse, produktion, fremgår af Miljøkonsekvensrapportens afsnit 9.7.4.3. Påvirkningen fra de blinkende markeringslys om natten er vurderet som væsentlig i Miljøkonsekvensrapportens afsnit om Landskab (afsnit 9.1.4.5).</p>	<p>Der er få relevante studier om effekterne af en havvindmøllepark på turisme. Energistyrelsen vurderer, at holdningen til havvindmøller er meget varieret på tværs af forskellige segmenter, og at der ikke tegner sig noget klart billede af projektets påvirkninger på turisme. Ydermere er Energistyrelsen opmærksom på, at påvirkningerne som udgangspunkt er støj og visuelle gener, herunder lys og eventuelle refleksioner, der kan have betydning for oplevelsen af kyst- og kulturlandskabet og den rekreative anvendelse af områderne. Påvirkninger er vurderet i miljøkonsekvensrapporten, og kan potentielt have afledte effekter på</p>	<p>Ingen konsekvens for projektet.</p>

turismen og den rekreative udnyttelse af kystområderne.

C. Sejladsforhold og flytrafik

Resumé	Bygherres bemærkninger	Myndighedens bemærkninger	Konsekvens
Søfartsstyrelsen bemærker til udkastet til etableringstilladelsens afsnit 1.2 og Tabel 1, at der til Søfartsstyrelsen skal anvendes geografiske længde/bredde (WGS 84) i formatet grader og decimalminutter som xx°xx,xxx'N yy°yy,yyy'E. SFS bemærker at de helst modtager koordinater i Excel-tabel og Shape-filer (B1).	Kommentarerne fra Søfartsstyrelsen vedrører ikke Miljøkonsekvensrapporten.	Energistyrelsen bemærker, at koordinaterne af det endelige layout for møllepositioner skal fremsendes af Bygherre til Søfartsstyrelsen. Hertil skal Bygherre anvende geografiske længde/bredde (WGS 84) i formatet grader og decimalminutter som xx°xx,xxx'N yy°yy,yyy'E.	Energistyrelsen stiller vilkår om, at Søfartsstyrelsen skal modtage det endelige layout for vindmølleparken i form af en GIS-fil i Shape-format.
Søfartsstyrelsen bemærker til udkastet til etableringstilladelsens afsnit 1.2, at den gule farve på fundamenterne skal være RAL 1023 trafik gul (B1).	-	Energistyrelsen tager dette til efterretning.	Energistyrelsen stiller vilkår i etableringstilladelsen om, at den gule farve på fundamenterne skal være RAL 1023 trafik gul.
Søfartsstyrelsen bemærker til udkast til etableringstilladelsens afsnit 1.8, at såfremt der skal	-	Energistyrelsen tager dette til efterretning.	Energistyrelsen stiller vilkår i etableringstilladelsen om, at Bygherre skal fastlægge

Energistyrrelsen

fastlægges faste transportveje til søs, skal disse afklares og evt. godkendes af Søfartsstyrelsen, samt at der af sejladsikkerhedsmæssige årsager kan være krav fra Søfartsstyrelsen om at benytte faste ruter (B1).			retningslinjer for transport, herunder faste transportveje ind og ud af vindmølleområdet. Disse transportveje skal afklares og evt. godkendes af Søfartsstyrelsen. Der kan her være krav grundet sejladsikkerhedsmæssige årsager fra Søfartsstyrelsen om at benytte faste ruter
Søfartsstyrelsen anbefaler, at man ved udkast til etableringstilladelsens afsnit 1.7.1 henviser til BEK nr. 187 af 21/02/2024 om bygherres pligter og ansvar som træder i kraft 1. juli 2024 (B1).	-	Energistyrelsen tager dette til efterretning.	Vilkår 1.6.1. i etableringstilladelsen tilrettes med <i>"BEK nr. 187 af 21/02/2024 om bygherres pligter og ansvar"</i> .
Ydermere bemærker Søfartsstyrelsen til udkast til etableringstilladelsens afsnit 1.8.3, at henvisningen til IALA skal ændres til: <i>"IALA Guideline G1162 The Marking of Manmade Offshore Structures – Edition 1.1."</i> (B1).	-	Energistyrelsen tager dette til efterretning.	Vilkår 1.7.2. i etableringstilladelsen tilrettes med <i>"IALA Guideline G1162 The Marking of Manmade Offshore Structures – Edition 1.1"</i> .
Søfartsstyrelsen bemærker til etableringstilladelsens afsnit 1.9.3, at der kan henvises til BEK nr. 1229 af 03/10/2023 samt at de 6 uger kan slettes, da nævnte	-	Energistyrelsen tager dette til efterretning.	Vilkår 1.6.5. i etableringstilladelsen tilrettes.

bekendtgørelse kun giver hjemmel til 4 ugers varsel (B1).			
Søfartsstyrelsen foreslår til etableringstilladelsens afsnit 2.8, at ordet "afmærkede" udtages, da SFS-området ikke nødvendigvis er afmærket, når Søfartsstyrelsen har godkendt et midlertidigt arbejdsområde (B1).	-	Energistyrelsen tager dette til efterretning.	"Afmærkede" slettes i vilkår 2.8. i etableringstilladelsen.

D. Vandkvalitet, miljøfarlige stoffer og forurening

Resumé	Bygherres bemærkninger	Myndighedens bemærkninger	Konsekvens
<p>Miljøstyrelsen belyser, at vurderingen af påvirkning af vandområderne, fsva. miljøfarlige forurenende stoffer, som følge af ophvirvling af sediment ved kabellægningen, er mangelfuld.</p> <p>Miljøstyrelsen foreslår derfor at:</p> <ul style="list-style-type: none">• Der skal foreligge en konkret vurdering på enkeltstofniveau i vurderingen af	<p>Der er lavet et bilag "Bilag A: Jammerland Bugt Kystnær Havmøllepark: Besvarelse af høringssvar fra Miljøstyrelsen" (link til hjemmeside), hvor påvirkningen af vandmiljøet som følge af nedgravning af søkabler er yderligere uddybet, end det der allerede fremgår af Miljøkonsekvensrapporten.</p>	<p>Energistyrelsen bemærker, at Bygherre efter indkomne høringssvar fra Miljøstyrelsen har uddybet den eksisterende tilstand for miljøfarlige forurenende stoffer i de to vandområder, projektområdet ligger i henholdsvis vandområde 204 – Jammerland Bugt og Musholm Bugt og vandområde 203 – Storebælt, nord. 12 sm.</p>	<p>Ingen konsekvens for projektet.</p>

Energistyrelsen

påvirkningen af miljøet i forbindelse med projektet.

- Den aktuelle tilstand for alle relevante stoffer for alle matricer skal inkluderes i vurderingen. Dette gælder også i forvejen forekommende koncentrationer for stoffer, som der ikke er foretaget en konkret tilstandsvurdering for af Miljøstyrelsen. Hvis de i forvejen forekommende koncentrationer ikke kan dokumenteres, skal der tages udgangspunkt i et worst-case scenarie, at der er overskridelser. Denne antagelse, skal tydeligt fremgå af vurderingen.
- Påvirkning af vandsøjle og biota skal vurderes, herunder om der kan ske overskridelse af miljøkvalitetskravene for vand og biota (B9).

Det skal tydeligt fremgå, hvilke miljøkvalitetskrav, kvalitetskriterier

Det er i vurderingerne tydeliggjort, hvornår der er anvendt worst case, hvilke kriterier (miljøkvalitetskrav eller andet) som vurderingen er lavet op mod, og hvordan de inkluderede miljøfarlige forurenende stoffer er udvalgt.

Energistyrelsen vurderer på baggrund af miljøkonsekvensrapporten og det uddybende bilag A, at der er gjort tilstrækkeligt rede for, at ophvirvling af miljøfarlige forurenede stoffer (MFS) ikke vil føre til overskridelse af Miljøkvalitetskrav (MKK) i sediment, vand og biota, og at denne ophvirvling ikke vil kunne forringe økologisk eller kemisk tilstand eller hindre målopfyldelse.

Energistyrelsen

eller andre grænseværdier, der foretages en vurdering ud fra.

Ovenstående skal inkluderes i vurderingen af påvirkning fsva. miljøfarlige forurenende stoffer i overfladevand (B9).

Miljøstyrelsen gør også opmærksom på, at det ikke fremgår tydeligt om der foretages en vurdering af påvirkningen af vandmiljøet for alle relevante miljøfarlige forurenende stoffer. Hvis der er foretaget en relevansvurdering for så vidt angår inklusionen af konkrete miljøfarlige forurenende stoffer, skal vurderingen tydeliggøres, herunder på hvilket grundlag vurderingen er foretaget.

Ovenstående skal inkluderes i vurdering af påvirkning fsva. miljøfarlige forurenende stoffer i overfladevand, før det kan vurderes om projektets påvirkninger er tilstrækkeligt oplyst, og at projektet kan gennemføres i overensstemmelse med indsatsbekendtgørelsens § 8 (B9).

Den beskrivelse som allerede fremgår af miljøkonsekvensrapporten er blevet uddybet i Bilag A, herunder hvordan de inkluderede miljøfarlige forurenende stoffer er udvalgt.

Energistyrelsen bemærker, at miljøkonsekvensrapporten indeholder en kortfattet beskrivelse af udvælgelsen af stoffer for analyse og vurdering. Denne beskrivelse er uddybet i bilag A. Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger.

Ingen konsekvens for projektet.

Energistyrelsen

For stoffer, for hvilke der ikke findes et fastsat miljøkvalitetskrav i bekendtgørelse nr. 796 af 13. juni 2023 om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand, men for hvilke der er udarbejdet et kvalitetskriterie, skal disse inddrages (B9).

Miljøstyrelsen er uenig i at kvalitetskriteriet for arsen i marint sediment vurderes at være overskredet på én station, da de målte koncentrationer umiddelbart overskrider sedimentkvalitetskriteriet på fem af de seks stationer. Der kan jf. kvalitetskriteriet for arsen i sediment ikke tages højde for den biotilgængelige koncentration (B9).

Miljøstyrelsen er uenig i vurderingen af overskridelser af kvalitetskriteriet for benz(a)pyren. Den anvendte detektionsgrænse overstiger kvalitetskriteriet. Det er derfor ikke umiddelbart muligt, at konstatere om målinger under

I Bilag A er det også redegjort for Arsen, herunder hvor kvalitetskriteriet er overskredet. Der er for arsen fundet overskridelser af miljøkvalitetskriteriet (0,4mg/kg TS) i 4 af de 6 prøver (fremgår af tabel 7).

For stoffer (herunder benz(a)pyren), hvor detektionsgrænsen ligger over kvalitetskriteriet, er dette angivet i Bilag A. I forhold til de gennemførte vurderinger for denne type stoffer, er koncentrationen sat til detektionsgrænsen.

Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger, idet det vurderes, at den ansøgte aktivitet ikke vil føre til yderligere overskridelser af MKK i sediment, vand eller biota.

Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger, idet det vurderes, at den ansøgte aktivitet ikke vil føre til yderligere overskridelser af MKK i sediment, vand eller biota.

Ingen konsekvens for projektet.

Ingen konsekvens for projektet.

<p>detektionsgrænsen overskrider kvalitetskriteriet eller ej.</p> <p>Er der ukendt tilstand for et stof der er fundet relevant at inddrage i vurderingen, må der, hvis der ikke kan findes andet data, antages et worst-case scenarie, altså at miljøkvalitetskrav, eller andre grænseværdier, er overskredet.</p> <p>Det samme gør sig gældende for vurderingen af antracen og eventuelt også for andre stoffer, hvor detektionsgrænsen overstiger grænseværdien.</p> <p>Ved opstillingen af sedimentkrav i tabellen er der ikke taget højde for den aktuelle fraktion af organisk carbon. Eksempelvis er kvalitetskriteriet for benz(a)pyren angivet til 0,007 mg/kg TS. Dette sedimentkvalitetskriterie gælder ved TOC = 5%, hvilket der ikke er målt på nogle af de angivne stationer (B9).</p>	<p>Som nævnt ovenfor, anvendes et worst case scenarie, når den aktuelle koncentration ikke kendes, eller hvor kvalitetskriterier ligger under detektionsgrænsen.</p> <p>I det vedlagte notat er kvalitetskriteriet for Benz(a)pyren korrigeret i forhold til TOC i tabel 4, 5, 6 og 7. Behov for korrektion er tjekket for alle øvrige stoffer, men det var udelukkende relevant for benz(a)pyren.</p> <p>Bilag A adresserer bemærkningerne fra Miljøstyrelsen. De uddybende beregninger ændrer ikke på de konklusioner der fremgår i miljøkonsekvensrapporten om, at projektet kan gennemføres i overensstemmelse med den danske implementering i indsatsbekendtgørelsens § 8 (og § 18 i lov om havstrategi) af Vandrammedirektivet.</p>		
<p>Miljøstyrelsen påpeger, at det flere steder i miljøkonsekvensrapporten fremgår, at projektets påvirkninger</p>	<p>Det er noteret, at der skal henvises til den danske implementering af direktivet, i stedet for selve</p>	<p>Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger.</p>	<p>Ingen konsekvens for projektet.</p>

Energistyrelsen

er beskrevet i forhold til vandrammedirektivet. Da Vandrammedirektivets bestemmelser er udmøntet i lov om vandplanlægning med dertilhørende bekendtgørelser (f.eks. miljømålsbekendtgørelsen, indsatsbekendtgørelsen m.fl.), skal der henvises hertil i stedet (B9).

direktivet. Henviingen har ingen betydning for de gennemførte faglige vurderinger.

Miljøstyrelsen påpeger, at det er angivet, at "Kemisk tilstand i vandområde 203 "Storebælt, nord 12 sm" er vurderet som ikke-god på baggrund af forhøjede koncentrationer af anthracen i sedimentet (Tabel 11-6). Vandområdet vurderes udelukkende for kemisk tilstand, da det kun er omfattet af havstrategiloven". Vandområde 203 er et målsat overfladevandområde og omfattet af lov om vandplanlægning med tilhørende bekendtgørelser, herunder bekendtgørelse nr. 796 af 13. juni 2023 om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand fsva. de prioriterede stoffer (B9).

Dette er noteret. Det har ingen betydning for de gennemførte faglige vurderinger.

Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger.

Ingen konsekvens for projektet.

E. Kulturarv

Resumé	Bygherres bemærkninger	Myndighedens bemærkninger	Konsekvens
<p>Slots- og Kulturstyrelsen gør opmærksom på, at på havbunden er alle fortidsminder, skibsvrag og dele af disse automatisk beskyttede fortidsminder, med undtagelse af skibsvrag eller dele af disse, der er dokumenteret yngre end 100 år jf. museumslovens § 29 g, stk. 1 og 2, hvorfor enhver ændring af fortidsmindernes beskyttede tilstand, kræver forudgående dispensation efter reglerne i museumsloven.</p> <p>Slots- og Kulturstyrelsen gør ydermere opmærksom på, at styrelsen ifm. et anlægsarbejde eller en aktivitet på havbunden kan stille krav om, at den ansvarlige for anlægsarbejdet eller aktiviteten</p>	<p>Bemærkningerne er noteret, men vurderes ikke at have betydning for det som står i Miljøkonsekvensrapporten eller de gennemførte vurderinger.</p>	<p>Hvis der under anlægsarbejdet findes spor af fortidsminder eller vrag på havbunden skal fundet anmeldes til kulturministeren og arbejdet skal standses, jf. museumslovens § 29h, stk. 1.</p>	<p>Energistyrelsen stiller i etableringstilladelsen vilkår om, at der skal gennemføres marinarkæologisk forundersøgelse ifm. anlægsarbejdet. Ydermere stiller Energistyrelsen også vilkår om, at arbejdet indstilles straks, hvis der stødes på beskyttede kulturlevn.</p>

Energistyrelsen

<p>udfører en marinarkæologisk forundersøgelse, jf. museumslovens § 29 g, stk. 4. Det er bygherre muligt, at bestille udførelsen af en geoarkæologisk analyse ved Vikingeskibsmuseet forud for høringen af det konkrete anlæg. Analysen danner baggrund for Slots- og Kulturstyrelsens vurdering af behovet for en marinarkæologisk forundersøgelse og evt. vilkår for projektet. Der stilles typisk vilkår om en marinarkæologisk forundersøgelse, herunder en geoarkæologisk analyse for havvindmølleparker (B5).</p>			
<p>Slots- og Kulturstyrelsen bemærker, at der i omtalen af museumsloven i afsnit 3.4.5 sker forveksling mellem arkæologi på land (kap. 8), beskyttede fortidsminder på land (kap. 8a §29 e og §29 f) og beskyttede fortidsminder på havbunden (kap. 8a §29 g og §29 h) (B5).</p>	-	Energistyrelsen har ingen bemærkninger.	Ingen konsekvens for projektet.
<p>Vikingeskibsmuseet bemærker at endelig myndighedsbeslutning vedrørende kulturhistoriske forhold</p>	-	Energistyrelsen har ingen bemærkninger.	Ingen konsekvens for projektet.

Energistyrelsen

på havbunden og de nødvendige mitigerings tiltag, træffes af Slots og Kulturstyrelsen (B6).			
Vikingskibsmuseet påpeger, at de eksisterende kulturhistoriske registreringer der kan ses i Fund & Fortidsminder kun er et udtryk for en omtrentlig placering og at der kan forekomme endnu ukendte vrage i hele det udpegede anlægsområdet (B6).	-	Energistyrelsen gør opmærksom på, at arbejdet indstilles straks, hvis der stødes på beskyttede kulturlevn.	Energistyrelsen stiller i etableringstilladelsen vilkår om at arbejdet indstilles straks, hvis der stødes på beskyttede kulturlevn.
Vikingskibsmuseet understreger at, når den endelige etableringstilladelse kommer i høring, vil det være museets indstilling, at der stilles vilkår om en marinarkæologisk forundersøgelse, hvori en screening af bygherres geofysiske og geotekniske data bør indgå. I forbindelse med indsamling af denne data, bør der bæres i mente at dataene bør indsamles i tilstrækkeligt rummelige områder og korridorer for at sikre albuerum til dels omplacering eller rerouting af fundamenter og kabler, og dels det af selve byggeriets afledte arbejdsområder så som opankring med videre (B6).	-	Energistyrelsen gør opmærksom på, at der ikke høres over den endelige etableringstilladelse. Energistyrelsen tager bemærkningerne til efterretning.	Energistyrelsen stiller i etableringstilladelsen vilkår om, at der skal gennemføres marinarkæologisk forundersøgelse ifm. anlægsarbejdet.

F. Øvrige forhold

Resumé	Bygherres bemærkninger	Myndighedens bemærkninger	Konsekvens
<p>Afsnit 8.19.2 Miljøstyrelsen bemærker, jf. afsnit 1.1, at anlægsarbejdet for Jammerland Bugt Kystnær Havmøllepark forventes gennemført i perioden 2026-2028. Tilladelsen til råstofindvinding i fællesområdet 544-QB Lysegrunde udløber senest 1. december 2025. Miljøstyrelsen har på nuværende tidspunkt ikke modtaget ansøgning om fornyet indvindingstilladelse i fællesområdet, hvor der sandsynligvis ikke vil være tilladelse til indvinding i området, når anlægsarbejdet påbegyndes. Miljøstyrelsen forventer derfor ikke, at anlæg af havvindmølleparken vil være i konflikt med råstofindvinding i fællesområdet 544-QB Lysegrunde.</p>	<p>Tilladelsen til råstofindvinding i fællesområdet 544-QB Lysegrunde er beskrevet i Miljøkonsekvensrapportens afsnit 8.19.2, hvor det fremgår at tilladelsen udløber 1. december 2025. I afsnit 12 om kumulative virkninger er råstofindvindingen nævnt i tabel 12-1, hvor det vurderes at der ikke er kumulation, på grund af den tidsmæssige forskydning. Høringssvaret understøtter den gennemførte vurdering. Det er noteret at den nævnte sætning i det ikke tekniske resumé afsnit 1.4.1.19 og afsnit 8.19.2 Råstofindvinding ikke er korrekt.</p>	<p>Energistyrelsen er opmærksom på overlap mellem området for vedvarende energi og udviklingszone til råstofindvinding (R) - R97, hvorfor der i henhold til administrationsgrundlag for havplanen og havplansbekendtgørelsens bestemmelser har været gennemført et samråd med Miljøministeriet.</p>	<p>Ingen konsekvens for projektet.</p>

<p>Sidst i afsnit 8.19.2, og i afsnit 1.4.1.18 under 'Råstofindvinding', står der: "Miljøstyrelsen forventes desuden at stille krav om en sikkerhedszone rundt om råstofområdet i anlægsfasen, forventeligt på 200 meter." Sætningen foreslås slettet, da Miljøstyrelsen ikke forventer, eller har praksis for, at stille krav om en sikkerhedszone rundt om råstofindvindingsområder, og da anlægsarbejdet ikke forventes at være i konflikt med indvinding i fællesområdet 544-QB Lysegrunde, da indvindingstilladelsen vil være udløbet før anlægsarbejdet påbegyndes (B9).</p>			
<p>Miljøstyrelsen påpeger, at projektområder for Jammerland Bugt Kystnær Havmøllepark overlapper med Udviklingszone til råstofindvinding (R) - R97 opmærksom på, at der først kan meddeles tilladelse til havvindmølleparken efter samråd med miljøministeren jf. bestemmelsen i R.5 under</p>	<p>-</p>	<p>Energistyrelsen henviser til bemærkningen ovenfor.</p>	<p>Ingen konsekvens for projektet.</p>

Energistyrelsen

udviklingszone til råstofindvinding (R) - R97 i Danmarks Havplan (B9).i Danmarks Havplan.			
På side 630 henvises til en ældre udgave af indsatsbekendtgørelsen, som er afløst af bekendtgørelse nr. 797 af 13. juni 2023 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter (B9).	Bemærkningerne fra Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse er noteret. Formuleringerne har ikke betydning for de gennemførte vurderinger i Miljøkonsekvensrapporten.	Energistyrelsen har ingen bemærkninger.	Ingen konsekvens for projektet.
Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse påpeger, jf. pkt. 3.4.6, Militære interesser:”...Undersøgelseskorridoren og transformestationen ligger uden for Forsvarets skyde- og øvelsesområder, og der er derfor ingen militære interesser i området”, hvilket bør rettes til: ”..... Undersøgelseskorridoren og transformestationen ligger uden for Forsvarets skyde- og øvelsesområder, og der er derfor ingen områdekonflikter med Forsvarsministeriets skyde- og øvelsesområder” (B4.)	Bemærkningerne fra Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse er noteret. Formuleringerne har ikke betydning for de gennemførte vurderinger i Miljøkonsekvensrapporten.	Energistyrelsen har ingen bemærkninger.	Ingen konsekvens for projektet.

Forsvarsministeriet

Ydermere påpeger Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelsen, jf. pkt. 8.19.1, Miner og ammunition: Der er flere steder i afsnittet, især hvor der refereres til informationer fra "Ordtek", hvor oversættelsen har givet anledning til faktuelle forkerte informationer. Der refereres flere gange til "flydende miner" eksempelvis: "Under 1. og 2. verdenskrig blev der udbredt anvendt flydende tyske søminer....." dette bør mere korrekt ændres fra "flydende miner" til "forankrede miner" gennem hele teksten (B4).

G. Ingen bemærkning

Arbejdstilsynet, Beredskabsstyrelsen, Energinet, Erhvervsministeriet, Erhvervsstyrelsen, Energistyrelsen Center for Elektrificering, Energistyrelsen Center for Grøn forsyning, Energistyrelsen Center for Undergrund, Fiskeristyrelsen, Forsvarsministeriet, Kystdirektoratet, Miljøministeriet, Fødevareministeriet, Sikkerhedsstyrelsen, Naturstyrelsen, Trafikstyrelsen, Transportministeriet, Danmarks Meteorologiske Institut, Danish Marine Authority, Nyborg Kommune, Slagelse Kommune, Samsø Kommune, Langeland Kommune og Kerteminde Kommune.